

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної on-line-конференції
(Суми, 21–22 листопада 2019 року)

У двох частинах

Частина 1



Суми
Сумський державний університет
2019

4. Carbó-Valverde, S., & Pedauga, L. (2013). Financial Stability and Economic Growth. In J. F. Radoselovics, & J. M. (ed.), Crisis, Risk and Stability in Financial Markets (pp. 8-23). London: Palgrave Macmillan
5. Informal Record of the 16th meeting of the Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices held in Basle on 28 and 29 June 1979 (BS/79/42), BIS Archives [henceforth BISA]. Banking Supervision, Informal Record, file 2.
6. The use of prudential measures in the international banking markets”, 24 October 1979, in BISA 7.18(15). Papers Lamfalussy, LAM25/F67, pp. 1–2.
7. Macroprudential Policy: Strategy. The National Bank of Ukraine, 2018. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=85227142>
8. Richter, Björn & Schularick, Moritz & Shim, Ilhyock (2019). The costs of macroprudential policy. *Journal of International Economics*, vol. 118(C), pp. 263–282.
9. Akinci, O, and J Olmstead-Rumsey (2018). How Effective are Macroprudential Policies? An Empirical Investigation. *Journal of Financial Intermediation*. 33: 33–57.

УДК 336.02

Попов І.О., Орач К.С., Полушкін М.О.

магістранти,

*Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи», м. Харків*

Галич Р.В.

к.ю.н.,

*Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи», м. Харків*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Капітал банку виступає основою фінансового потенціалу, на якій ґрунтується його функціонування. Від формування, функціонування та призначення банківського капіталу залежить фінансова стійкість банківської установи та темпи росту банківської системи в цілому. Для досягнення цієї стабільності банки повинні намагатися збільшувати власний капітал, особливо в умовах трансформаційного етапу розвитку економіки.

Таблиця 1. - Динаміка основних показників діяльності банківської системи[2,3]

Показник	1 січня					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Активи, млн грн	1 278 095	1 316 852	1 254 385	1 256 299	1 336 358	1 360 764
- темп росту, %	113,39	103,03	95,26	100,15	106,37	101,83
Регулятивний капітал, млн грн	204 976	188 949	129 817	109 654	115 818	126 117
- темп росту, %	114,57	92,18	68,70	84,47	105,62	108,89
Власний капітал, млн грн	192 599	148 023	103 713	123 784	163 597	155 650
- темп росту, %	113,75	76,86	70,07	119,35	132,16	95,14
Статутний капітал, млн грн	185 239	180 150	222 170	414 668	495 377	465 532
- темп росту, %	105,73	97,25	123,33	186,64	119,46	93,98
- частка статутного капіталу в балансовому капіталі (%)	96,18	121,7	214,22	334,99	302,8	299,09
Достатність регулятивного капіталу (Н2), %	18,26	15,60	12,31	12,69	16,10	16,18
Результат діяльності, млн грн (за рік, а не на 1 січня)	-52 966	-66 600	-159 388	-26 491	22 339	44 294 (за січень-серпень)
Рентабельність активів, %	0,12	-4,07	-5,46	-12,60	-1,94	1,65
Рентабельність капіталу, %	0,81	-30,46	-51,91	-116,74	-15,96	10,73

Аналізуючи проблеми капіталізації банківської системи України, перш за все варто акцентувати увагу на динаміці показників власного, статутного і регулятивного капіталу, порівнювати темпи зростання капіталу та активів і вивчати дотримання банками нормативу адекватності регулятивного капіталу (табл. 1). На основі даної таблиці можемо спостерігати у 2014 році темпи росту власного капіталу і активів були практично однаковими, 2015-го знову спостерігаємо перевищення темпів росту активів, але вже у 2017 р. темп росту власного капіталу становив 119,35%. На початок 2018 р. темп росту власного

капіталу значно зріс і склав 132.16%, темп росту активів також пішов угору і був визначений у розмірі 106.36%. Також темпи зростання регулятивного капіталу і статутного капіталу є нерівномірними. Крім того, слід зазначити зростання значимості статутного капіталу у формуванні балансового власного капіталу.

Наведемо динаміку регулятивного капіталу та нормативу (рис.1) в якому можемо спостерігати значні зміни протягом 2014-2019 роках.



Рис.1. Динаміка зміни регулятивного капіталу та нормативу Н2[2,3].

Важливим показником для оцінки рівня капіталізації банків є норматив адекватності регулятивного капіталу (рис.2.). У 2015–2016 рр. спостерігаємо зниження показника до 15.60-12.31% відповідно (за останніх 16 років це найнижче значення Н2). Станом на 01.01.2019 Н2 у банківській системі України становив 16,18%. Нормативне значення Н2 не повинно бути нижчим 10% . З цього рисунку ми бачимо, що фактичний показник Н2 є вищим за нормативне значення в платоспроможних банках України, але також спостерігається тенденція до зниження. Це пов'язано насамперед зі зменшенням регулятивного капіталу. Проте у зв'язку з тим, що станом на 11 грудня 2017 р. статутний капітал менше 300 млн. грн. мали 42 банки (половина від тих, що функціонують в Україні), Національний банк України знову змінив графік, відповідно до якого банки повинні збільшити свій капітал.

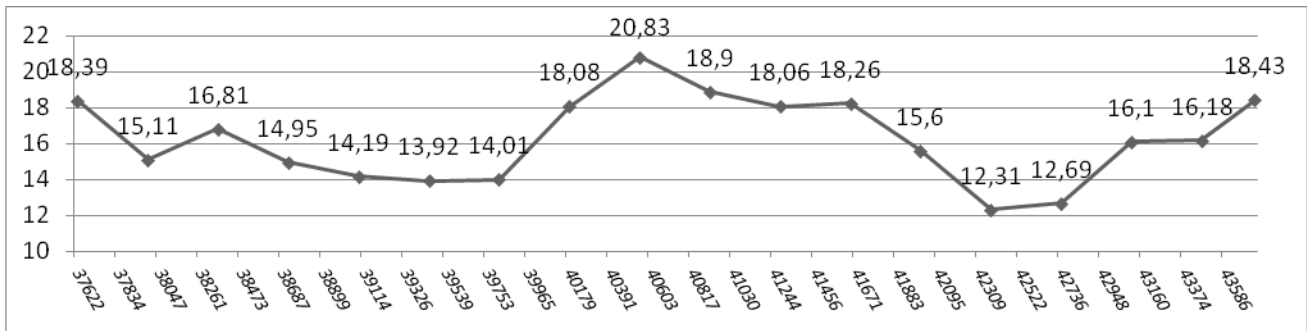


Рис. 2. Динаміка нормативу адекватності регулятивного капіталу (H2) у банківській системі України[2,3].

Зокрема, вимога до капіталу в 300 млн. грн. перенесена на два роки пізніше, а в 400 млн. грн. – на три роки пізніше. Водночас кінцевий термін докапіталізації в 500 млн. грн. залишився незмінним – 11 липня 2024 р. (табл. 2).

Таблиця 2. - Графік приведення банками статутного та регулятивного капіталу до мінімального розміру[1]

Сума, млн. грн.	Попередній графік, терміни	Актуальний графік, терміни
300	Від 11.07.2018	Від 11.07.2020
400	Від 11.07.2019	Від 11.07.2022
450	Від 11.07.2020	-
500	Від 11.07.2024	Від 11.07.2024

Що стосується фінансових результатів діяльності вітчизняних банків, слід уточнити, що поряд з їх капіталізацією вони також значно впливають на забезпечення стабільності банківської системи України. Дослідження основних показників функціонування вітчизняних банків за період 2008–2018 рр. дає змогу виокремити такі основні тенденції:

1. Стрімке зменшення кількості банків (зі 181 у 2008 р. до 82 у 2018 р.), що зумовлене недостатнім рівнем капіталізації та ліквідності активів, а також через активне позбавлення регулятором ліцензій неплатоспроможних банків.

2. Суттєве погіршення якості кредитних портфелів та збільшення частки проблемних кредитів.

3. Зменшення рівня прибутковості банків через девальвацію гривні, збільшення валютних зобов'язань та зменшення чистих процентних доходів.

З огляду на високу ризикованість банківської діяльності в Україні, яка, з високою вірогідністю, буде зберігатися ще достатньо довгий час, слід очікувати подальшого зменшення кількості невеликих комерційних банків та збільшення капіталізації лідерів ринку банківських послуг (посилення концентрації) [1].

Найважливішою проблемою нині є низький ступінь капіталізації банківської системи, що стримує її кредитний потенціал. При цьому відновлення економіки після кризи ще більше сприятиме посиленню конкуренції серед комерційних банків, що ще більше мотивуватиме банки до нарощування капіталу. Зростання капіталу неможливо буде забезпечити тільки за рахунок внутрішніх джерел, необхідно активізувати процеси концентрації, централізації капіталу банків за рахунок залучення коштів із національного і світового ринків і тим самим створити можливість прискореного зростання капіталізації банківської системи. Таким чином, проаналізувавши й оцінивши перспективи розвитку джерел зростання банківського капіталу, відзначимо, що нарощування капіталу в умовах кризи є важливим завданням для банківського сектору. Саме підвищення капіталізації банків і забезпечення достатнього рівня покриття капіталом прийнятих банками ризиків можна відзначити як найважливішу умову розвитку банківської діяльності й підвищення безпеки банків.

Список використаних джерел

1. Дьячкова Ю.М., Швецова І.В. Удосконалення методів стабілізації банківської системи України в умовах ризикової економіки. Економічний вісник Донбасу. 2018. № 1(51). С. 53–58

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Електронний ресурс – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/2019-01/>

3. Офіційний сайт Національного банку України. – Електронний ресурс – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442